

<https://dergipark.org.tr/bemarej>

Research Article

Z kuşağında günceli kaçırma korkusu (FOMO), finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransının ilişkisi*

Zeliha Can Ergün¹ Umut Can Toruk² Nusret Can Akçin³

ÖZET

Bu çalışma, Z kuşağı bireylerde Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO), finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın verileri, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde öğrenim gören 446 öğrenciden anket yöntemiyle toplanmış ve t-testi, ANOVA ve regresyon analizleri ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, Günceli Kaçırma Korkusunun (FOMO) finansal risk toleransı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu saptanırken (H2 kabul); finansal okuryazarlık düzeyinin hem FOMO (H1 ret) hem de risk toleransı (H3 ret) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bulgular, Z kuşağının risk alma eğiliminin rasyonel bilgi birikiminden ziyade, piyasadaki fırsatları kaçırma endişesi gibi psikolojik faktörlerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Demografik analizlerde, erkeklerin risk toleransının, kadınların ise FOMO düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çalışma, finansal eğitim müfredatlarının teknik bilgi aktarımının yanı sıra davranışsal kontrol ve psikolojik dayanıklılık mekanizmalarını da içermesi gerektiğini vurgulayarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler:

FOMO, Finansal Okuryazarlık, Risk Toleransı, Davranışsal Finans, Z Kuşağı.

The relationship between fear of missing out (FOMO), financial literacy, and financial risk tolerance in Generation Z

ABSTRACT

This study aims to examine the relationships between financial literacy, fear of missing out (FOMO), and financial risk tolerance among Generation Z individuals. The research data were collected via a survey from 446 students studying at Aydın Adnan Menderes University and were tested using t-test, ANOVA and regression analyses. According to the analysis results, it was determined that the fear of missing out (FOMO) has a statistically significant and positive effect on financial risk tolerance (H2 accepted); whereas financial literacy level was found to have no significant effect on either FOMO (H1 rejected) or risk tolerance (H3 rejected). The findings reveal that the risk-taking tendencies of Generation Z are shaped by psychological factors such as the anxiety of missing market opportunities rather than rational knowledge accumulation. Demographic analyses indicated that males have significantly higher risk tolerance, while females exhibit higher levels of FOMO. The study contributes to the literature by emphasizing that financial education curricula should include behavioral control and psychological resilience mechanisms in addition to technical knowledge transfer.

Keywords:

FOMO, Financial Literacy, Risk Tolerance, Behavioral Finance, Gen Z.

* Bu çalışma; 1919B012427947 proje numarası ile TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

¹ Sorumlu yazar, Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, zeliha.can@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3357-9859

² Lisans Mezunu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, umuttoruksamsun@gmail.com, ORCID: 0009-0002-3464-8676

³ Lisans Mezunu, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, nusretcanakcinn@gmail.com, ORCID: 0009-0009-2666-5637

Academic Editor: Assoc. Prof. Dr. Engin ÇAKIR

Received: 21.12.2025

Acceptance: 07.01.2026

Published: 15.03.2026

Citation: Ergün, Z. C., Toruk, U. C., & Akçin, N. C. (2026). Z kuşağında günceli kaçırma korkusu (FOMO), finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransının ilişkisi. *Business, Economics and Management Research Journal*, 9(1), 1-13. <https://doi.org/10.58308/bemarej.1846167>

Copyright: ©2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives (CC-BY-NC-ND) license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

1. Giriş

Günümüzde, hızla gelişen teknoloji birçok yenilik getirmekle birlikte, özellikle internetin hayatımıza girmesiyle insanların değer yargılarını ve inançlarını da değiştirmektedir. Bu değişim süreci, bireylerin finansal kararlarında her zaman rasyonel hareket etmediklerini, aksine çeşitli bilişsel ve duygusal önyargıların etkisi altında kaldıklarını savunan davranışsal finans yaklaşımının önemini artırmaktadır (Kahneman & Tversky, 1979). Önceki nesillerden farklı olarak, Z kuşağının teknolojiyle birlikte büyümesi onların sosyal medyada geçirdikleri zamanı artırmaktadır. İnsanların sosyal medyada bu kadar çok zaman geçirmesinin bir sonucu olarak da bazı psikolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri, FOMO (Fear of Missing Out) ya da “Günceli Kaçırma Korkusu” olarak bilinen, sosyal medyadaki gelişmeleri kaybetme endişesidir. Özellikle telefon, tablet ve bilgisayarları daha fazla kullanmaları ve Instagram, X ve TikTok gibi sosyal medya platformlarında daha uzun vakit geçirmeleri sebebiyle 1990'ların ortası ile 2010'ların başı arasında doğan ve Z kuşağı olarak sınıflandırılan bireylerde FOMO'nun görülme olasılığının daha yüksek olduğu söylenebilir (Przybylski vd., 2013; Bahar & Villi, 2023).

FOMO olgusunun psikoloji bilimi (ör: Doğan, 2019; Çelik & Özkara, 2022) başta olmak üzere işletme disipliniinde özellikle pazarlama alanında tüketici davranışları bağlamında ele alındığı ve son yıllarda yapılan araştırmalara sıklıkla dâhil edildiği görülmektedir (ör: Özbakır, 2021; Bahar & Villi, 2023). Bu araştırmalara göre; FOMO genellikle tüketicileri irrasyonel kararlara yönlendirir ve tüketiciler her zaman ekonomik ve sosyal açıdan çevrelerindeki diğer kişilerle aynı seviyede olduklarından emin olmaya çalışırlar (Gupta & Shrivastava, 2022). Fakat, FOMO'nun yalnızca tüketim davranışlarını değil aynı zamanda bireylerin finansal kararlarını da etkisi altına aldığı görülmektedir. Finans alanında FOMO, bireylerin başkalarının elde ettiği finansal kazançları kaçırma endişesi yaşamaları ve bu endişenin yatırım kararlarına yansması şeklinde ele alınmaktadır. Örneğin, FOMO'nun varlığının, bireyleri daha fazla kayıptan kaçınmaya ve sürü tipi davranmaya ittiği ve bunların da yatırım kararları üzerinde önemli etkisi olduğu düşünülmektedir (Gupta & Shrivastava, 2022). FOMO hissiyle hareket eden bireyler; kazançlı fırsatları kaybetme korkusuna girerek genellikle dürtüsel veya irrasyonel finansal kararlar vermekte ve potansiyel kazançları kaybetmek istemeyen yatırımcılar özellikle yükselişte olan varlıklara yönelmektedirler. Bu davranış kârlı sonuçlara yol açabileceği kadar, artan risk ile birlikte önemli mali kayıplara da neden olabilmektedir (Przybylski vd., 2013; Idris, 2024). Araştırmalar, Z kuşağı yatırımcılarının FOMO'ya daha duyarlı olduğunu ve yatırım kararlarının önemli bir kısmının sosyal medyada gözlemledikleri trendlerden veya akranlarıyla yaptıkları tartışmalardan etkilendiğini göstermiştir (Idris, 2024). Bu sebeple, Z kuşağının; finansal bilgi, beceri gibi yönlerini anlaması ve yönetmesi açısından finansal okuryazarlığın büyük bir önemi bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar, finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması bireylerin finansal kararlar alma konusunda özgüvenini artıracak ve bunun da bireydeki FOMO etkisini azaltabileceğini göstermektedir (Jordan & Nuringsih, 2023; Saputri vd., 2023). Diğer yandan, finansal okuryazarlığı yüksek olan bireyler finansal araçlar hakkında risk ve getiri gibi konularda daha derin ve kapsamlı bilgiye sahip oldukları için yüksek getiri elde etme fırsatları bulmakta ve daha yüksek riskli varlıklara yatırım yapma eğilimi gösterebilmektedirler (Yılmaz, 2020; Yusup & Gunawan, 2024). Bu bağlamda, finansal okuryazarlık ve risk toleransı gibi faktörlerin bir yatırımcının FOMO yaşama olasılığını nasıl etkilediği önem arz etmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, finansal okuryazarlık ve risk toleransı arasındaki ilişkiyi ölçen birçok çalışma (ör: Kıran & Bozkurt, 2020; Kavas & Erkan, 2022; Mutlu & Özer, 2022; Yüksel, 2022) bulunmasına rağmen, bu değişkenlerle FOMO'nun ilişkisini inceleyen sınırlı çalışma (ör: Gerrans vd., 2023; Jordan & Nuringsih, 2023; Ardilla & Suryadi, 2024; Goeyana & Marlina, 2024) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, yapılan araştırmalar neticesinde bu üç değişkeni bir arada inceleyen Türkiye'de yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bilgiler ışığında, bu çalışmanın ana amacı Z kuşağında Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO), Finansal Okuryazarlık ve Finansal Risk Toleransının ilişkisini araştırmaktır. Daha önce böyle bir araştırmanın Türkiye'de yapılmamış olması ve diğer ülkelerdeki çalışmaların kısıtlı olması sebebiyle analiz sonuçlarının literatürdeki saptanan bu boşluğa ışık tutacağı öngörülmektedir.

Bu temel amaç kapsamında, çalışmanın üç adet hedefi bulunmaktadır. Birincisi, bireylerde finansal okuryazarlığın yükseldikçe FOMO etkisinin değişip değişmediğini saptamaktır. İkincisi, FOMO etkisinin bireylerin risk algılarını ya da risk toleransını yükseltip yükselmediğini tespit etmektir. Üçüncüsü ise kullanılan örneklemde finansal okuryazarlık ve risk toleransı arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Veriler nicel araştırma tekniklerinden biri olan anket yöntemi ile elde edilecek olup, araştırma evrenini Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde eğitim gören 2000 yılı ve sonrası doğan (Z kuşağı) öğrencileri oluşturmaktadır. Oluşturulacak olan anket formunun katılımcılara yüz yüze, çevrimiçi ve e-posta aracılığıyla ulaştırılması planlanmaktadır. Toplanan veriler Microsoft

Office Excel programı ile düzenlenecek ve istatistiki analizlerin yapılması için SPSS paket programından yararlanılacaktır. Değişkenler arasındaki ilişkiler t-testi, tek yönlü varyans (ANOVA) testi ve regresyon analizleriyle tespit edilecektir.

Makalenin devamında öncelikle ilgili literatür özetlenecek, ardından hipotezler, yöntem ve veri seti tanıtılacak, üçüncü bölümde analiz bulguları sunulacak ve son bölümde sonuçlar ile genel değerlendirme yer alacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın hedefleri doğrultusunda, bu kısımda öncelikle finansal okuryazarlık ve risk toleransı ilişkisini inceleyen çalışmalar açıklanacak, sonrasında bu değişkenlerle Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar özetlenecektir.

Finansal okuryazarlık; bireylerin finansal bilgi, beceri ve tutumlarını birleştirerek kaynaklarını etkin bir şekilde yönetmesi, tasarruflarını yatırıma dönüştürmesi ve geleceğini güvence altına alacak bilinçli kararlar verme yeteneğidir (Sarigül, 2015). Bir kişinin finansal okuryazarlığı ne kadar yüksekse, finansal davranışlarının da o kadar iyi olacağı ve bunun tersinin de geçerli olduğu söylenebilir (Ardilla & Suryadi, 2024). Basit bir tasarruf kararından günlük tüketim harcamalarına kadar her aşamada bireyin kendisini ilgilendiren finansal konularda eğitilmesi oldukça önemlidir (İnce, 2020). Finansal okuryazarlık ve risk toleransı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar incelendiğinde; çalışmaların büyük bir kısmı, bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri yükseldikçe, finansal risk alma iştahlarının ve toleranslarının da pozitif yönde arttığını (Kıran & Bozkurt, 2020; Hermansson & Jonsson, 2021; Kavas & Erkan, 2022; Mutlu & Özer, 2022; Karabulut & Sarı, 2023) tespit etmiştir. Finansal risk toleransı, bir bireyin finansal bir karar alırken üstlenmeye razı olduğu azami belirsizlik miktarı olarak tanımlanmaktadır (Grable, 2000). Finansal okuryazarlığı yüksek olan bireyler finansal araçlar hakkında risk ve getiri gibi konularda daha derin ve kapsamlı bilgiye sahip oldukları için yüksek getiri elde etme fırsatları bulmakta ve daha yüksek riskli varlıklara yatırım yapma eğilimi gösterebilmektedirler (Yılmaz, 2020; Yusup & Gunawan, 2024). Bu bulgular, finansal açıdan daha bilgili bireylerin finansal kararlarda kendilerine daha fazla güven duyarak risk alma konusunda daha cesaretli davrandıkları çıkarımını desteklemektedir (Kavas & Erkan, 2022). Öte yandan, Yüksel (2022) çalışmasında risk toleransı ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı ve negatif yönlü ilişkiye ulaşırken, Hendrawaty vd. (2020) analizlerinde bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. Ayrıca; Yusup & Gunawan (2024) tarafından yatırım kararları ve Z kuşağı gibi spesifik gruplar üzerine yapılan daha güncel bir araştırma, finansal okuryazarlığın yüksek riskli varlıklara yapılan yatırım kararlarını doğrudan etkilemediğini, ancak finansal ilginin pozitif bir etkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Bu çalışma, risk toleransının finansal okuryazarlık ve yatırım kararı arasındaki ilişkide düzenleyici bir rol oynamadığını, ancak yüksek risk toleransının finansal ilginin yatırım kararları üzerindeki pozitif etkisini güçlendirdiğini ortaya koyarak finansal davranışların karmaşıklığını ve farklı nesil ile yatırım türleri üzerindeki değişkenliğini göstermektedir. Bununla birlikte, çalışmalar, demografik değişkenlerin (cinsiyet, eğitim, gelir, sınıf gibi) hem finansal okuryazarlıkta hem de risk alma tutumlarında farklılıklar yarattığını (Yılmaz, 2020; Kavas & Erkan, 2022; Akkoç vd., 2024) ve finansal okuryazarlığın bu demografik değişkenler ile risk toleransı arasındaki ilişki üzerinde düzenleyici (moderör) etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Akgüneş, 2021). Özetle, incelenen bu çalışmalar, genellikle finansal eğitimin bireylerin yatırım ve risk kararları üzerindeki çoğunlukla güçlendirici rolünü vurgulamaktadır.

Literatürde ayrıca, finansal okuryazarlık, risk toleransı/algısı ve FOMO değişkenlerinin finansal davranışlar üzerindeki karmaşık etkileşimini inceleyen çalışmalar mevcuttur. FOMO "o anda başka bir yerde heyecan verici bir şeylerin olduğuna yönelik insanların yaşadığı bir kaygı bozukluğu" olarak tanımlanmaktadır (Gökler vd., 2016; Özbakır, 2021; Çelik & Özkara, 2022; Bahar & Villi, 2023). FOMO; kaygı, stres ve sürekli olarak başkalarının ne yaptığına bağlı kalma isteği olarak ortaya çıkabilmektedir (Rahayu vd., 2024). Genel bulgular, FOMO'nun Z Kuşağı yatırım kararları üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu (Goeyana & Marlina, 2024; Wilamsari vd., 2025) ve bu etkinin, özellikle dijital ve sosyal medya kullanımının artmasıyla dürtüsel alım satım davranışlarına yol açarak, kripto para gibi yüksek riskli varlıklarda daha da belirginleştiğini (Gerrans vd., 2023; Rahayu vd., 2024) göstermektedir. Bunun yanında, davranışsal önyargıların (Candra vd., 2025) ve pişmanlık duygusunun (Li vd., 2025) yatırım kararlarında FOMO ile birlikte rol oynadığı görülmektedir. Bu ilişkide Finansal Okuryazarlık ve Risk Algısı/Toleransı aracı veya düzenleyici roller üstlenmektedir: Goeyana & Marlina (2024) finansal okuryazarlık ve risk algısının, FOMO ile yatırım kararları arasındaki ilişkide aracılık yaptığını saptarken, risk toleransının da FOMO tarafından pozitif etkilendiği belirtilmiştir (Gerrans vd., 2023). Finansal okuryazarlığın rolü ise çift yönlüdür: Bazı

çalışmalar finansal okuryazarlığın FOMO'nun yatırım niyeti üzerindeki etkisini zayıflattığını (Saputri vd., 2023) veya FOMO'dan daha çok hisse senedi sahipliği için bir öncül olduğunu (Gerrans vd., 2023) gösterirken; diğerleri, finansal okuryazarlığın FOMO'nun etkisini düzenlemede etkisiz olduğunu (Wilamsari vd., 2025) ya da FOMO yerine finansal okuryazarlığın tek başına finansal davranışları pozitif etkileyen mutlak bir faktör olduğunu (Prawitasari vd., 2025; Ardilla & Suryadi, 2024) bulmuştur. Bu bulgular, üç değişken arasındaki dinamiklerin bağlama ve kullanılan yöntemle göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Yukarıdaki çalışmalar incelendiğinde, mevcut literatürün büyük ölçüde uluslararası örneklemle odaklandığı görülmektedir. Bu çalışma ise, Türkiye'deki Z Kuşağı'nın özgün ekonomik ve kültürel ortamında (özellikle yüksek enflasyon ve dalgalı piyasalar bağlamında) FOMO, Finansal Okuryazarlık ve Finansal Risk Toleransı arasındaki ilişkileri bütünsel olarak ele alarak önemli bir boşluğu dolduracaktır. Türkiye bağlamına özgü bulgular, FOMO, Finansal Okuryazarlık ve Risk Toleransı arasındaki etkileşimleri netleştirerek davranışsal finans literatürüne ülke ve kültüre özgü kritik bir veri seti sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Yöntem

3.1. Veri Seti

Araştırma için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 21.05.2025 tarih ve 23/32 numaralı karar sayısı ile izin alınmıştır. Araştırma evrenini Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde eğitim gören 2000 yılı ve sonrası doğan (Z kuşağı) öğrencileri oluşturmaktadır. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi bünyesinde eğitim gören toplam 26.366 lisans öğrencisi bulunmaktadır. İlgili evren büyüklüğü için %95 güven düzeyi ve %5 hata payı sınırları dâhilinde temsil gücü olan minimum örneklem sayısı 394 olup; ulaşılan 446 katılımcı bu sınırın üzerindedir (Yamane, 1967). Katılımcılar kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Anket formu katılımcılara yüz yüze, çevrimiçi ve e-posta aracılığıyla Mayıs 2025-Kasım 2025 tarihleri arasında ulaştırılmıştır. 455 kişi anket formunu doldurmuş olup, 9 kişinin doğum tarihi Z kuşağı dışında olduğu için analizlere dâhil edilmemiştir. Toplam geçerli anket sayısı 446 olarak belirlenmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplamak için nicel araştırma tekniklerinden biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu dört kısımdan oluşmaktadır: Kişisel Bilgi Formu, Finansal Okuryazarlık Ölçeği, Risk Toleransı Ölçeği ve Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) Ölçeği.

İlk bölümde katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili sorular bulunmaktadır. Bu kısımda; katılımcıların cinsiyeti, sınıf düzeyleri, daha önce finans eğitimi alıp almadıkları, çalışma durumları ve sosyal medya kullanımlarıyla alakalı sorular bulunmaktadır.

İkinci bölümde, katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerini ölçen ve Sarigül (2015) tarafından hazırlanan beşli Likert tipi 14 maddelik ölçek yer almaktadır. Ölçek, katılımcıların harcama ve tutum gibi finansal tutum ve davranışlarını belirlemeye yardımcı olmaktadır ve orijinal yapısında dört faktörden (harcama, tutum, algı ve ilgi) oluşmaktadır. Fakat, bu çalışmanın amacı doğrultusunda maddelerin aritmetik ortalaması alınarak tek bir finansal okuryazarlık düzeyi değişkeni oluşturulmuş ve analizler bu genel skor üzerinden yürütülmüştür. Ölçeğin orijinal çalışmadaki Cronbach Alfa katsayısının 0,72 olduğu ve her bir ifadenin korelasyon katsayılarının 0,54 ile 0,81 arasında değişerek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptanmıştır (Sarigül, 2015).

Üçüncü bölümde, katılımcıların risk toleranslarını ölçen ve Grable & Lytton (1999) tarafından oluşturulan 13 maddelik ölçek yer almaktadır. Ölçek ilk olarak Grable & Lytton (1999) tarafından 20 madde olarak hazırlanmıştır; güvenilirliği ve geçerliliği test etmek için yapılan faktör analizi sonucunda 13 madde ve üç boyuta (risk konforu ve deneyimi, yatırım riski, spekülasyon riski) düşürülmüştür (Yılmaz, 2020). Ankette her bir soruya verilen yanıtlara, yanıtın riskliliğine göre bir ağırlık verilmiştir. Bu çalışmada, risk toleransı değişkeni literatüre uygun olarak alt boyutlar bazında değil, maddelerin ağırlıklı puanlarının toplanmasıyla elde edilen toplam risk toleransı skoru üzerinden analize dâhil edilmiştir. Daha yüksek ağırlıklar daha riskli bir seçeneğe işaret ederken, daha düşük ağırlıklar daha az riskli bir seçeneği işaret etmektedir. Toplam puanlar 13 ve 47 arasında değişmekte olup, 33-47 arasındaki puanlar yüksek risk toleransını ifade etmektedir (Yazgan & Yıldırım, 2022).

Bu bağlamda, bu çalışma kapsamında yapılan ankete verilen cevaplara istinaden katılımcıların risk toleransı dağılımı frekans analizi ile değerlendirilmiş ve Tablo 1'de özetlenmiştir. Buna göre, katılımcıların büyük çoğunluğu

ortalama (%43,9) ve ortalamanın üstünde (%30,9) risk toleransı düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Risk toleransı düşük (%1,6) ve ortalamanın altında (%7,0) kategorilerindeki katılımcı oranı oldukça düşüktür. Yüksek risk toleransı grubunun frekans yüzdesi ise %16,6 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, katılımcıların genel olarak orta ve ortanın üzerinde bir risk alma eğilimine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Finansal Risk Toleransı Dağılımları

Risk Toleransı Grupları	Puan Aralığı	Frekans	Yüzde
Düşük	13-18	7	%1,6
Ortalamanın Altında	19-22	31	%7,0
Ortalama	23-28	196	%43,9
Ortalamanın Üstünde	29-32	138	%30,9
Yüksek	33-47	74	%16,6
Toplam	13-47	446	%100

Son bölümde ise, katılımcıların Günceli Kaçırma Korkusunu (FOMO) ölçen ve Gökler vd. (2016) tarafından Türkçeye çevrilen 10 maddelik ölçek yer almaktadır. Gökler vd. (2016); Przybylski vd. (2013) tarafından oluşturulan ve 10 sorudan oluşan, tek alt boyutlu, beşli Likert tipi Günceli Kaçırma Korkusu ölçeğini Türkçeye çevirerek geçerlilik ve güvenilirliklerini test etmişlerdir. Elde edilen bulgular ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Gökler vd. (2016) çalışmalarında, ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,81 olduğunu ve her bir ifadenin korelasyon katsayılarının 0,30'dan büyük olduğu belirtilerek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu saptamışlardır.

3.3. Verilerin Analizi

Verilerin düzenlemesi için Microsoft Office Excel ve analizlerin yapılması için SPSS istatistik programlarından yararlanılmıştır. Hipotez testlerine başlamadan ilk olarak ölçme araçlarının güvenilirlikleri Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ile test edilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach Alfa	N
FO	0,726	14
RT	0,561	13
FOMO	0,790	10

Tablo 2'de belirtilmiş olan sonuçlara göre Finansal Okuryazarlık (FO) ve FOMO ölçekleri oldukça güvenilir seviyedeyken, Risk Toleransı (RT) ölçeğinin düşük güvenilirlik sınırları içinde olduğu görülmektedir. Grable & Lyton (1999)'ın da makalelerinde belirttiği gibi araştırmacılar risk toleransı değerlendirme endeksinin 0,5 ve 0,8 aralığında bir güvenilirlik katsayısı üretmesi gerektiğini öngörmüşlerdir (bkz. MacCrimmon ve Wehrung, 1985). Bunun yanında, Grable (2000) RT ölçeğini kullandığı başka bir makalesinde Spearman-Brown iki yarı (split half) ile ölçeğin güvenilirliğini test etmiş ve katsayıyı 0,78 bulmuştur. Bunu takiben, bu makale kapsamında da Cronbach Alfa değeri yanında Spearman-Brown iki yarı katsayısına bakılmış ve 0,620 değerine ulaşılmıştır. Bu bağlamda, RT ölçeğinin de kabul edilebilir bir güvenilirlik seviyesinde olduğu söylenebilir. Tek boyutlu değerlendirmelerin aksine, bu ölçeğin çok boyutlu yapısı ve ampirik geçerliliği, düşük içsel tutarlılık katsayılarına rağmen onu risk eğilimlerini ölçmede daha etkili ve güvenilir bir araç kılmaktadır (Grable & Lyton, 1999).

Ölçeklerin yapı geçerliliği, orijinal ve Türkçe uyarlama çalışmalarının (Sarigül, 2015; Yılmaz, 2020; Gökler vd., 2016) bulgularına dayandırılarak kabul edilmiş; veri setinin iç tutarlılığı ise Cronbach Alfa katsayısı ile test edilmiştir. Tüm ölçeklerin kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde olduğu saptandıktan sonra (Tablo 2), değişkenler arasındaki regresyon analizleri gibi çıkarımsal analizlere geçilmiş ve bulgular bir sonraki bölümde sunulmuştur.

3.4. Çalışmanın Hipotezleri ve Yöntemi

Araştırma kapsamında belirlenen üç temel amaca yönelik olarak, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini test etmek amacıyla iki farklı doğrusal regresyon modelinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, çalışmanın hipotezleri ve analiz süreçleri aşağıda detaylandırılmıştır.

Araştırmanın temel odağı, Z kuşağı bireylerin finansal karar alma mekanizmalarını şekillendiren içsel ve psikolojik faktörleri saptamaktır. Bu bağlamda; bireylerin sahip olduğu teorik finansal bilginin (FO) hem psikolojik bir kaygı olan Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) üzerindeki etkisi hem de bu iki değişkenin nihai finansal risk toleransı (RT)

üzerindeki yordayıcı rolleri incelenmiştir. Literatürde risk alma eğilimi ve finansal kaygılar üzerinde belirleyici olduğu saptanan demografik farklılıkları kontrol edebilmek amacıyla cinsiyet (Kadın=1; Erkek=2) değişkeni modele kontrol değişkeni olarak dâhil edilmiştir.

Bu akademik çerçeve doğrultusunda, araştırmanın amaçlarıyla örtüşen şu hipotezler geliştirilmiştir:

H1: Bireylerin finansal okuryazarlık (FO) düzeyi, Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.

H2: Bireylerin Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) düzeyi, finansal risk toleransı (RT) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahiptir.

H3: Bireylerin finansal okuryazarlık (FO) düzeyi ile finansal risk toleransı (RT) düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Değişkenler arasındaki bu etkileşimleri ve nedensellik bağlarını ampirik olarak test etmek amacıyla aşağıda sunulan doğrusal regresyon denklemleri oluşturulmuştur:

Model 1: Finansal okuryazarlığın (FO), bireyin psikolojik bir durumu olan FOMO üzerindeki etkisini (H1) test eden modeldir:

$$FOMO = \beta_0 + \beta_1 FO + \beta_2 Cinsiyet + \epsilon \quad (1)$$

Denklem 1’de FOMO bağımlı değişkeni, β_0 sabit terimi, $\beta_{1,2}$ katsayıları, FO bağımsız değişkeni, Cinsiyet kontrol değişkenini ve ϵ ise hata terimini ifade etmektedir.

Model 2: FOMO ve finansal okuryazarlığın (FO), bireyin finansal davranış eğilimi olan risk toleransı (RT) üzerindeki eş zamanlı etkilerini (H2 ve H3) test eden modeldir:

$$RT = \beta_0 + \beta_1 FOMO + \beta_2 FO + \beta_3 Cinsiyet + \epsilon \quad (2)$$

Denklem 2’de RT bağımlı değişkeni, β_0 sabit terimi, $\beta_{1,2,3}$ katsayıları, FO ve FOMO bağımsız değişkenleri, Cinsiyet kontrol değişkenini ve ϵ ise hata terimini ifade etmektedir.

4. Bulgular

Araştırmanın bulgularına geçilmeden önce, ilk olarak katılımcıların genel profili incelenmiş, ardından analizlerin temelini oluşturan normallik varsayımları incelenmiştir.

Tablo 3. Tanımlayıcı İstatistikler

	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Kadın	314	70,4
	Erkek	132	29,6
Sınıf	1	238	53,4
	2	67	15,0
	3	70	15,7
	4	71	15,9
Finans Eğitimi	Evet	132	29,6
	Hayır	314	70,4
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	405	90,8
	Tam Zamanlı	7	1,6
	Yarı Zamanlı	34	7,6
Sosyal Medya	Evet	436	97,8
	Hayır	10	2,2
Toplam Gözlem Sayısı		446	100

Katılımcıların Tablo 3’te gösterildiği şekilde demografik dağılımları incelendiğinde %70,4 kadın olduğu görülmektedir. Mevcut sınıflarına bakıldığında ise büyük çoğunluğunun (%53,4) birinci sınıf olduğu, %70,4’ünün daha önce finans eğitimi almadığı, %90,8’inin çalışmadığı ve %97,8’inin sosyal medya kullandığı gözlemlenmiştir.

Örneklemin büyük çoğunluğunun birinci sınıf öğrencilerinden oluşması ve henüz ileri düzey kurumsal finans eğitimi almamış olmaları bulgular yorumlanırken dikkate alınması gereken bir unsurdur.

Ölçeklerin güvenilirlik analizlerinin sağlanmasının ardından ifadelere verilen cevapların normal dağılıma uygunluk testleri yapılmıştır. Bu amaçla, çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerleri kontrol edilmiştir. Değişkenlerin, literatürde yaygın olarak kabul gören kriterlere göre, çarpıklık değerlerinin ± 1.0 ve basıklık değerlerinin ± 2.0 olması gerektiği kabul edilmiştir (Hair, vd., 2013; George & Mallery, 2010).

Tablo 4. Normal Dağılıma Uygunluk Testleri

Değişkenler	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)	Kriter	Uygunluk
FO	0.254	-0.178	çarpıklık ± 1.0 ; basıklık ± 2.0	Uygun
RT	-0.048	0.282	çarpıklık ± 1.0 ; basıklık ± 2.0	Uygun
FOMO	-0.585	0.770	çarpıklık ± 1.0 ; basıklık ± 2.0	Uygun

Tablo 4'te görüldüğü üzere, tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri belirlenen aralıklar içinde yer almaktadır. Bu durum, veri dağılımının normal dağılım varsayımına yüksek düzeyde uygun olduğunu göstermekte ve hipotez testlerinde parametrik yöntemlerin kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Değişkenlerin normal dağılım varsayımı sağlandıktan sonra, örneklemin demografik özelliklerine göre değişkenler arasındaki olası farklılıkları belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Katılımcıların Risk Toleransı (RT), Finansal Okuryazarlık (FO) ve Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılık analizine geçilmeden önce, Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yöntemlerinin ön koşulu olan varyansların homojenliği (eşitliği) varsayımını kontrol etmek amacıyla Levene Testi yapılmıştır. Yapılan tüm analizlerde, incelenen demografik değişkenler (cinsiyet, finans eğitimi, sosyal medya kullanımı, sınıf düzeyi ve çalışma durumu) için değişkenler arası varyans eşitliği varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir.

Cinsiyet, finans eğitimi alma durumu ve sosyal medya kullanım durumu özelinde incelenen Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları, değişkenlere ait ortalamalar ile birlikte Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

		n	Ort.	t	Ortalama Farkı
Cinsiyet					
FO	Kadın	314	2,5844	2,295**	0,12336
	Erkek	132	2,4610		
RT	Kadın	314	27,6529	-4,883***	-2,13501
	Erkek	132	29,7879		
FOMO	Kadın	314	2,5927	2,452**	0,13813
	Erkek	132	2,4545		
Finans Eğitimi					
FO	Evet	132	2,5016	-1,217	-0,06571
	Hayır	314	2,5673		
RT	Evet	132	28,7273	1,404	0,62855
	Hayır	314	28,0987		
FOMO	Evet	132	2,4917	-1,510	-0,08540
	Hayır	314	2,5771		
Sosyal Medya Kullanımı					
FO	Evet	436	2,5508	0,776	0,12936
	Hayır	10	2,4214		
RT	Evet	436	28,3532	2,219**	3,05321
	Hayır	10	25,3000		
FOMO	Evet	436	2,5518	0,010	0,00183
	Hayır	10	2,5500		

Not: İstatistiksel anlamlılığın %1, %5 ve %10 düzeyleri sırasıyla ***, ** ve * ile gösterilmektedir.

Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları, incelenen tüm değişkenlerde cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Spesifik olarak, erkek katılımcıların Risk Toleransı (RT) düzeyleri, kadın katılımcılara kıyasla anlamlı derecede yüksek bulunurken; Finansal Okuryazarlık (FO) ve Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) değişkenlerinde ise kadın katılımcıların ortalama puanları erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı ölçüde daha yüksek çıkmıştır.

Buna karşın, finans eğitimi alan ve almayan gruplar arasında yapılan analizlerde, Risk Toleransı (RT), Finansal Okuryazarlık (FO) ve Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) değişkenlerinin hiçbirisi için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu bulgu, örneklem özelinde finansal eğitim alıp almama durumunun bu değişkenler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Son olarak, sosyal medya kullananlar ile kullanmayanlar (N=10) arasındaki farklılıklar incelendiğinde, FO ve FOMO değişkenlerinde anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Risk Toleransı (RT) değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasına rağmen, "Kullanmayanlar" grubunun örneklem büyüklüğünün (N=10) çok küçük olması nedeniyle, bu bulgunun genel popülasyona genelleştirilmesi konusunda dikkatli olunması gerektiği düşünülmektedir.

Analizin devamında, katılımcıların RT, FO ve FOMO puanlarının Sınıf Düzeyleri ve Çalışma Durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yöntemine geçilmiş ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. ANOVA F-Testi Sonuçları

		n	Ort.	F
Sınıf Durumu				
FO	1. Sınıf	238	2,5642	0,336
	2. Sınıf	67	2,4957	
	3. Sınıf	70	2,5592	
	4. Sınıf	71	2,5312	
RT	1. Sınıf	238	28,3782	0,097
	2. Sınıf	67	28,2537	
	3. Sınıf	70	28,2000	
	4. Sınıf	71	28,0845	
FOMO	1. Sınıf	238	2,5824	0,749
	2. Sınıf	67	2,5612	
	3. Sınıf	70	2,4957	
	4. Sınıf	71	2,4958	
Çalışma Durumu				
FO	Çalışmıyor	405	2,5570	0,671
	Tam Zamanlı	7	2,4694	
	Yarı Zamanlı	34	2,4559	
RT	Çalışmıyor	405	28,2000	0,969
	Tam Zamanlı	7	29,8571	
	Yarı Zamanlı	34	28,9706	
FOMO	Çalışmıyor	405	2,5593	0,791
	Tam Zamanlı	7	2,3143	
	Yarı Zamanlı	34	2,5118	

Not: İstatistiksel anlamlılığın %1, %5 ve %10 düzeyleri sırasıyla ***, ** ve * ile gösterilmektedir.

Tablo 6'da verilmiş olan ANOVA sonuçları incelendiğinde, her iki demografik faktör için de RT, FO ve FOMO değişkenlerinde gruplar arası ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgular, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyinin veya çalışıp çalışmama durumlarının, incelenen finansal risk alma eğilimi, finansal bilgi seviyesi ve Günceli Kaçırma Korkusu düzeyleri üzerinde anlamlı bir ayrıştırıcı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, literatürde sınıf düzeyine göre finansal okuryazarlık düzeyinin arttığını savunan çalışmalarla (Akkoç vd., 2024) farklılık göstermektedir.

Farklılık analizlerinin ardından, finansal okuryazarlık düzeyinin Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO) üzerindeki etkisini saptamak amacıyla basit doğrusal regresyon analizi uygulanmış (H1); ardından, finansal okuryazarlık ve

FOMO'nun risk toleransı üzerindeki birleşik etkileri çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir (H2 ve H3). Tüm modellerde %95 güven düzeyi esas alınmıştır. Regresyon analizlerinde varyans homojenliği ve çoklu doğrusal bağlantı ($VIF < 5$) varsayımları sağlanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7'de sunulmuş olan sonuçlara göre; araştırmanın ilk hipotezi olan finansal okuryazarlığın FOMO üzerindeki etkisini test etmek amacıyla kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır. Modelin açıklayıcılık gücü incelendiğinde, bağımsız değişkenlerin risk toleransındaki değişimin %1'ini açıkladığı görülmektedir. Hata terimleri arasında otokorelasyon olmadığını gösteren Durbin-Watson değeri (1,933) ise kabul edilebilir sınırlar içerisinde. Regresyon analizi sonuçlarına göre, finansal okuryazarlığın FOMO üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış; bu doğrultuda H1 hipotezi reddedilmiştir. Buna karşın, kontrol değişkeni olarak modele dâhil edilen cinsiyetin FOMO üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır. Negatif katsayı değeri, örneklem grubundaki kadın katılımcıların erkeklere oranla daha yüksek FOMO düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Regresyon Analizi Sonuçları

	F	Düzeltilmiş R2	VIF Değerleri	Durbin- Watson	B	Std. Hata	Beta	t
Model 1	3,047***	0,010		1,933				
Sabit					2,690	0,155		17,298***
FO			1,012		0,015	0,050	0,015	0,306
Cinsiyet			1,012		-0,136	0,057	-0,114	-2,402**
Model 2	9,524***	0,054		2,102				
Sabit					24,846	1,556		15,968***
FOMO			1,014		0,675	0,367	0,085	1,839*
FO			1,012		-0,433	0,385	-0,052	-1,125
Cinsiyet			1,025		2,175	0,441	0,230	4,928***

Not: İstatistiksel anlamlılığın %1, %5 ve %10 düzeyleri sırasıyla ***, ** ve * ile gösterilmektedir.

Araştırmanın ikinci ve üçüncü hipotezlerini test etmek amacıyla kurulan çoklu doğrusal regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bağımsız değişkenlerin RT düzeyindeki toplam varyansı açıklama oranı %5,4 olarak saptanmıştır. Hata terimleri arasında otokorelasyon olmadığını gösteren Durbin-Watson değeri (2,102) ise kabul edilebilir sınırlar içerisinde. Regresyon analizi sonuçları, Günceli Kaçırma Korkusunun (FOMO) finansal risk toleransı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir; bu bulgu doğrultusunda H2 hipotezi desteklenmiştir. Öte yandan, finansal okuryazarlık düzeyinin risk toleransı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış ve H3 hipotezi reddedilmiştir. Kontrol değişkeni olarak modele dâhil edilen cinsiyetin ise risk toleransını güçlü bir şekilde yordadığı ve erkek katılımcıların risk alma eğilimlerinin kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

5. Sonuç

Bu çalışma, Z kuşağı bireylerin finansal davranışlarını şekillendiren kritik unsurlar olan Günceli Kaçırma Korkusu (FOMO), Finansal Okuryazarlık (FO) ve Finansal Risk Toleransı (RT) arasındaki ilişkileri ampirik olarak incelemeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, dijitalleşen finans piyasalarında genç yatırımcıların psikolojik ve teknik altyapılarını anlamak açısından dikkat çekici sonuçlar ortaya koymuştur.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen ANOVA ve t-Testi sonuçları, Z kuşağı içinde demografik değişkenlerin (sınıf düzeyi, çalışma durumu, finans eğitimi) finansal tutumlar üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermiştir. Bu durum, Z kuşağının finansal davranışlarının kurumsal eğitimlerden ziyade dijital ortamlardaki ortak maruziyetlerle (sosyal medya vb.) homojenleştiği şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan, cinsiyet bazındaki bulgular, toplumsal cinsiyet rollerinin finansal tercihlerdeki etkisinin devam ettiğini göstermektedir. Erkeklerin daha yüksek risk toleransı göstermesi, karar verici ve dayanıklı erkek prototipiyle desteklenen aşırı güven eğilimiyle açıklanabilir. Kadınlarda ise finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek çıkmasına rağmen risk toleransının düşük ve FOMO düzeyinin yüksek kalması dikkat çekicidir. Bu durum, rasyonel bilginin (FO) bir risk yönetimi mekanizması olarak işlev görebileceğine, ancak dijital mecraların tetiklediği duygusal kaygıların (FOMO) bu teknik bilgidan bağımsız bir psikolojik süreç olarak gelişebileceğine işaret ediyor olabilir. Bir başka ifadeyle, kadın yatırımcıların piyasadaki fırsatları kaçırma endişesini (FOMO) hissetseler dahi, sahip oldukları finansal bilgi ve temkinli yaklaşımları nedeniyle bu kaygıyı doğrudan bir risk alma davranışına dönüştürmeme eğiliminde oldukları söylenebilir. Bu

çerçevede kadınlardaki düşük risk iştahı, bir bilgi eksikliğinden ziyade, duygusal dürtüleri dengeleyen daha ihtiyatlı bir finansal duruşun yansıması olarak değerlendirilebilir.

Regresyon analizleri (Model 1 ve 2) incelendiğinde, Finansal okuryazarlık düzeyinin hem FOMO hem de Risk Toleransı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı görülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin risk toleransı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmaması (H3 reddedilmiştir), Z kuşağının risk alma motivasyonunun teknik bilgi birikiminden ziyade sezgisel veya konjonktürel faktörlerle şekillendiğine işaret etmektedir. Bu sonuç, Hendrawaty vd. (2020) ve Yusup & Gunawan (2024) tarafından ulaşılan bulguları destekler niteliktedir. Öte yandan, Finansal Okuryazarlık ile FOMO arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış olması (H1 reddedilmiştir), Wilamsari vd. (2025) tarafından vurgulanan finansal okuryazarlığın FOMO etkisini düzenlemede yetersiz kalabileceği görüşüyle örtüşmekte; rasyonel ve teorik bilginin, temelde duygusal bir tepki olan "kaçırma korkusunu" dizginlemede tek başına yeterli olmadığını göstermektedir. Bu durum, Z kuşağının dijital bilgi kirliliğine yoğun maruziyeti bağlamında ele alındığında; teknik finansal bilginin, sosyal medya platformlarındaki spekülasyonlar ve anlık psikolojik tetikleyiciler karşısında davranışsal bir kalkan oluşturmada yetersiz kaldığına işaret etmektedir.

Diğer yandan, Güncel Kaçırma Korkusunun (FOMO), finansal risk toleransı üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (H2 kabul edilmiştir). Bu bulgu, piyasadaki kazanç fırsatlarını kaçırma endişesi taşıyan bireylerin, bu psikolojik baskı altında daha yüksek risk alma eğilimi gösterdiklerini kanıtlamaktadır. Elde edilen sonuç, Idris (2024) ve Rahayu vd. (2024) tarafından vurgulanan; FOMO'nun bireyleri dürtüsel ve spekülasyon yatırım kararlarına ittiği argümanı ile örtüşmektedir. Öte yandan, kurulan regresyon modellerinde açıklanan varyans oranlarının görece düşük düzeyde kalması, FOMO ve risk toleransı gibi davranışsal değişkenlerin çok boyutlu ve karmaşık yapısının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Bu durumun, gençlerin finansal tercihlerinde modelde yer alanların haricindeki farklı psikolojik veya dışsal unsurların da payı olabileceğine işaret ettiği söylenebilir.

Akademik açıdan; bu çalışma, FOMO'nun risk toleransını besleyen önemli bir psikolojik öncül olduğunu kanıtlamıştır. Finansal okuryazarlığın etkisizliği, bilişsel düzeydeki finansal eğitimin, dijital çağın getirdiği psikolojik önyargıları yönetmede yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, finansal eğitim müfredatlarının sadece teknik hesaplamaları değil, davranışsal kontrol ve psikolojik dayanıklılık mekanizmalarını da içermesi gerektiğini göstermektedir. Pratik açıdan; finansal danışmanlar ve aracı kurumlar, özellikle genç ve kadın yatırımcıların FOMO'ya, genç ve erkek yatırımcıların ise aşırı risk alımına daha yatkın olduğunu dikkate almalıdır. Yatırım platformlarında, FOMO etkisiyle oluşabilecek dürtüsel işlemleri yavaşlatacak uyarı sistemleri veya karar teyit mekanizmaları kurulması, genç yatırımcıların mali varlıklarını korumak adına kritik önem taşımaktadır.

Çalışmanın temel kısıtlılığı, verilerin tek bir üniversite (ADÜ) ve kolayda örnekleme yöntemiyle toplanmış olmasıdır. Gelecek çalışmalarda, farklı şehir ve sosyoekonomik grupları kapsayan daha geniş örneklemle boyamsal araştırmalar yapılması önerilmektedir. Bunun yanında, gelecek çalışmalarda, sosyal medya kullanım süresinin bu ilişkideki aracı rolü incelenebilir. Araştırmanın diğer bir sınırlılığı ise, Risk Toleransı ölçeğinin Cronbach Alfa değerinin (0,54) düşük olmasıdır; ancak bu durum ölçeğin doğası gereği orijinal çalışmada (Grable ve Lytton, 1999) önerilen Spearman-Brown katsayısı (0,62) ile dengelenmiştir. Gelecek çalışmalarda, bu ölçeğin Türkiye örneklemindeki maddelerinin ve puanlama yapısının yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akgüneş, A. O. (2021). Finansal risk toleransı ve demografik değişkenler arasındaki ilişki: Finansal okuryazarlığın moderatör etkisi. *Maliye ve Finans Yazıları*, (115), 9-26.
- Akkoç, S., Yıldırım, H. H., Akbaba, A. N. B., & Kutbay, A. (2024). Finansal okuryazarlık ve finansal iyi olma hali alınan eğitimler sonucunda değişir mi? Finans ve bankacılık lisans programı öğrencileri üzerine ampirik bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(2), 696-708.
- Ardilla, R., & Suryadi, E. (2024). The influence of financial literacy, lifestyle and fear of missing out on the financial behavior of Generation Z in Pontianak city. *JHSS (Journal of Humanities and Social Studies)*, 8(3), 603-609.
- Bahar, R., & Villi, B. (2023). Hedonik tüketim ile gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO) arasındaki ilişkinin incelenmesi: Z kuşağı tüketiciler üzerine bir araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 588-607.

- Candra, R., Nugraha, N., Waspada, I., Purnamasari, I., & Ramdhany, M. A. (2025). Behavioral bias on investment decisions: Mediation of FOMO and risk perception and moderation of religiosity. *Scaffolding: Jurnal Pendidikan Islam dan Multikulturalisme*, 7(3), 622-642.
- Çelik, F., & Özkara, B. Y. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) ölçeği: Sosyal medya bağlamına uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin sınanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 42(1), 71-103.
- Doğan, V. (2019). Why do people experience the fear of missing out (FoMO)? Exposing the link between the self and the FoMO through self-construal. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(4), 524-538.
- Eker, H. S., Bolat, B., & Gürsoy, U. T. (2023). Üniversite öğrencilerinde FoMO düzeyinin demografik özelliklere ve sosyal medya faktörlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 4(2), 129-147.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10th ed.). Pearson.
- Gerrans, P., Abisekaraj, S. B., & Liu, Z. F. (2023). The fear of missing out on cryptocurrency and stock investments: Direct and indirect effects of financial literacy and risk tolerance. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*, 1(1), 103-137.
- Goeyana, A., & Marlina, M. A. E. (2024). Financial literacy and risk perception: The key to understanding the relationship between FOMO and investment decisions. *Jurnal Uygulama Akuntansi*, 9(1), 46-59.
- Gökler, M. E., Aydın, R., Ünal, E., & Metintaş, S. (2016). Sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ölçeğinin Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 52-59.
- Gable, J. E. (2000). Financial risk tolerance and additional factors that affect risk taking in everyday money matters. *Journal of Business and Psychology*, 14(4), 625-630.
- Gable, J., & Lytton, R. H. (1999). Financial risk tolerance revisited: The development of a risk assessment instrument. *Financial Services Review*, 8(3), 163-181.
- Gupta, S., & Shrivastava, M. (2022). Herding and loss aversion in stock markets: Mediating role of fear of missing out (FOMO) in retail investors. *International Journal of Emerging Markets*, 17(7), 1720-1737.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Hendrawaty, E., Irawati, N., & Sadalia, I. (2020). Financial literacy, demographic differences and financial risk tolerance level: A case study. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 9(M), 187-201.
- Hermansson, C., & Jonsson, S. (2021). The impact of financial literacy and financial interest on risk tolerance. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 29, 100450.
- Idris, H. (2024). The effects of FOMO on investment behavior in the stock market. *Golden Ratio of Data in Summary*, 4(2), 879-887.
- İnce, F. (2020). Financial literacy in Generation Z: Healthcare management students. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(36), 1647-1658.
- Jordan, A., & Nuringsih, K. (2023). Understanding financial behavior in Generation Z. *International Journal of Application on Economics and Business*, 1(4), 2535-2546.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263-291.
- Karabulut, Ö. Ü. T., & Sarı, S. S. (2021). Banka müşterilerinde finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransı ilişkisi. *Journal of Business, Economy and Management Research*, 4(1), 1-15.
- Kavas, Y. B., & Erkan, M. K. (2022). Bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık ve finansal risk alma toleransı. *Ekev Akademi Dergisi*, (89), 379-399.

- Kıran, F., & Bozkurt, Ö. Ç. (2020). Finansal okuryazarlık, risk alma eğilimi ve belirsizliğe karşı tolerans ilişkisi: Batı Akdeniz girişimcileri üzerine bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(3), 1203-1222.
- Li, Y., Delfabbro, P., & King, D. (2025). Investigating the role of regret, FOMO and financial literacy in cryptocurrency speculation. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-22.
- MacCrimmon, K. R., & Wehrung, D. A. (1985). A portfolio of risk measures. *Theory and Decision*, 19, 1-29.
- Mutlu, Ü., & Özer, G. (2022). Bireylerin güven, finansal okuryazarlık ve finansal risk toleransının risk alma tutumları üzerindeki etkisi. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(95), 890-905.
- Özbakır, F. (2021). *Fırsatları kaçırma korkusu (FOMO) ve kişilik özelliklerinin içgüdüsel satın alma davranışına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.
- Prawitasari, D., Kadarningsih, A., & Ahmad, M. (2025). Financial behavior of Gen Z students: Digital lifestyle, FoMo, and financial literacy. *Solusi*, 23(3).
- Przybylski, A. K., Murayama, K., DeHaan, C. R., & Gladwell, V. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1841-1848.
- Rahayu, N. W. I., Poernomo, D., Mursyidah, I. L., & Jannah, E. S. W. (2024). An Islamic point of view of cryptocurrency investment: Generation Z fear of missing out (FOMO) and their personal traits as traders. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(5), 1880-1905.
- Saputri, N. D. M., Raneo, A. P., & Muthia, F. (2023). The FoMo phenomenon: Impact on investment intentions in millennial generation with financial literacy as moderation. *Owner: Riset dan Jurnal Akuntansi*, 7(3), 2590-2597.
- Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.
- Wilamsari, F., Ana, S. R., & Musriati, T. (2025). Investor behaviour analysis: The impact financial performance, FOMO and financial literacy on Generation Z investment decisions. *Assets: Jurnal Ilmiah Ilmu Akuntansi, Keuangan Dan Pajak*, 9(1), 8-14.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*, 2nd Edition, New York: Harper and Row.
- Yazgan, A. E., & Yıldırım, A. (2022). Finansal risk toleransının finansal tutum ve davranışlar üzerindeki etkisi: Z kuşağı üzerine bir araştırma. *Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 119-141.
- Yılmaz, D. (2020). *Finansal risk algısı ile finansal okuryazarlık düzeyi, demografik ve sosyo-ekonomik özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesi: Adana ilinde bir araştırma* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Yusup, A. K., & Gunawan, K. (2024). Gen Z investment decision: Role of financial literacy, interest and risk tolerance using logistic regression. *Ultima Management: Jurnal Ilmu Manajemen*, 16(1), 136-149.
- Yüksel, B. (2022). *Finansal okuryazarlık ve finansal risk algısı analizi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Altınbaş Üniversitesi.

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazarlar beyan eder.

Kurul adı: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Tarih: 21.05.2025

No: 23/32

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı: %50

2. yazar katkı oranı: %25

3. yazar katkı oranı: %25

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

FİNANSAL DESTEK

Bu çalışma; 1919B012427947 proje numarası ile TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.